

Adamovich László 80 éves

Adamovich László, a Brit Columbia Egyetem nyugalmazott professzora 80 éves. 1956-ban idegenbe szakadt házánkfia, Modrovich Ferenc méltó utódja, az erdőfeltárás és erdészeti gépesítés nemzetközi szaktekintélye, hazai és külföldi erdőmérnök-generációk nevelője 80 éves. Ez alkalomból köszöntjük őt szeretettel és nagyrabecsüléssel az Óhazából.

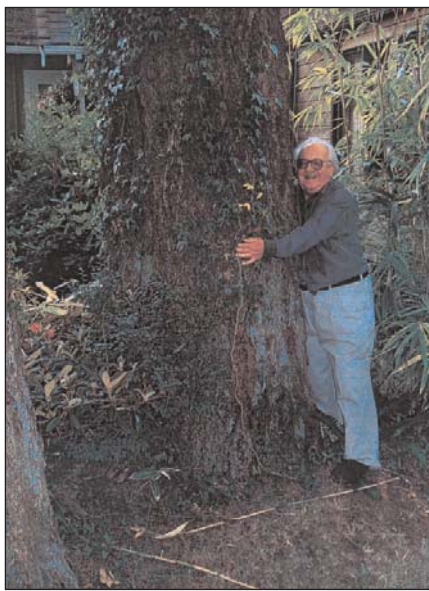
1921. március 8-án született Eszterháznál, többgenerációs erdész-családban. Öt testvére volt. Édesapja és nagyapja is herceg Esterházy erdészei voltak.

A soproni bencés gimnáziumban érettségizett 1939-ben. Életszemlélete, Istenbe vetett hite itt alapozódott meg. Erdőmérnöki oklevelét Sopronban, a háborús évek miatt csak 1946-ban szerezte meg, de már 1945-ben Modrovich professzor úr mellett tanársegéd, majd az ő halála után adjunktusként dolgozott. 1949–56-ig az Erdészeti Szállítóberendezések tanszékvezető docense volt. Ebben a minőségében továbbfejlesztette az erdei út- és vasútépítést, és bevezette az erdészeti gépesítés oktatását. Ez utóbbi keretében a hallgatók számára kötelezővé tette a gépjárművezetői jogosítvány megszerzését.

1956. november 7-én az egyetem oktatóinak és hallgatóinak többségével, feleségével és négy gyermekével együtt, összesen 359-en Ausztriába menekültek. Majd a vancouveri Brit Columbia Egyetem (UBC) részéről érkezett meghívásra, 1957 januárjában 214-en kivándoroltak Kanadába. Időközben 67-en visszatértek Sopronba, 78-an pedig más országba vándoroltak ki.

Kanadában több hónapos hányattatás után, 1957 őszén az Egyetem (UBC) vezetősége végre az önálló „Soproni Erdészeti Kar” számára Vancouverben, az egyetem területén létesített ideiglenes épületekben, az oktatók és családtagjaik számára pedig a városban elhelyezést biztosított. Így az 1957/58. tanévben – továbbra is súlyos nehézségek mellett – magyar nyelven megindult az oktatás.

Ezt követően azonban még nehéz, küzdelmes évek következtek. Meg kellett küzdeniük mindenekelőtt a nyelvismeret hiányával. Meg kellett ismerkedniük az erdőgazdálkodás helyi, a hazaitól alapvetően eltérő körülményeivel, s az oktatás tematikáját ehhez kellett iga-

zítaniuk. Kemény, szívós munkával sikerült elérniük, hogy a „Soproni Karon” végzett hallgatók diplomáját a többi Karon végzetekével egyenértékűnek elismerjék. – Ezzel Kanada végleg befogadta őket, második hazájukká lett.

Adamovich László 1957–61-ig a „Soproni Karon” az Erdészeti Szállítástani és Gépesítési Tanszék professzora volt. A „Soproni Kar” megszűnése után, 1961–68-ig az Egyetem (UBC) Erdészeti Karán a Fakitermelési Tanszék adjunktusa, majd 1968–75-ig docense, 1975-ben pedig emeritus professzora lett. 1976-ban Malaysia Erdészeti Egyetemén, 1983-tól kezdve pedig Tanzánia Dar és Salaam-i Egyetemének Morogoro-i Erdészeti Karán tanított, mint az Erdészeti Mérnöki Tanszék vezetője.

A hazai „kis doktori” fokozatnak megfelelő *MF (Master of Forestry)* fokozat, valamint a mérnökkamarai tagsággal és a szakértői nyilvántartásba történő bejegyzéssel járó *P. Eng. (Professional Engineer)* és az *R. P. F. (Registered Professional Forester)* cím megszerzése teljes szakmai elismertséget biztosított számára. Több utat, hidat tervezett és épített, és számos híd hivatalos műszaki felülvizsgálatával is megbízták.

Kutatói tevékenysége kezdettől fogva a környezetvédelmi követelményeknek megfelelő fakitermelési módszerek kidolgozására irányult. Egy hosszú távú program keretében pl. a fakitermelő gépek környezetbe alkalmazkodó tervezésének megalapozásához – 1972-ben Kanadában úttörőként – foglalkozott az *állófák*

mechanikai jellemzőinek, többek között a súlypont elhelyezkedésének meghatározásával. Egy másik program keretében az *erdei útépítéseknek a környezetre gyakorolt hatásait* vizsgálta. Szakértőként több környezetvédelmi hatástanulmány kidolgozásában is részt vett.

Számos publikációja jelent meg. Itthon jól ismert a Partos Antallal együtt szerkesztett, 1951-ben kiadott *Erdészeti Hídépítés* című kötete. Kanadában megjelenő publikációi kutatási eredményeikhez kapcsolódnak. Ilyenek többek között: az erdei utak vonalvezetésével és építésével, az előhasználatok gépesítésével és az erdei utak tervezési előírásainak esztétikai követelményeivel foglalkozó közleményei.

Legjelentősebb munkája az 1972-ben Buenos Airesben rendezett 7. Erdészeti Világkongresszus egyik alaptémájához összeállított, „*A gépesített fakitermelés társadalmi-gazdasági összefüggései*” című tanulmánya. Ezt szakmai mondanivalója mellett az ember és a környezet iránti érzékenysége miatt még ma is célszerű lenne a hazai szakközönség számára hozzáférhetővé tenni.

A magyar erdészettörténet számára is fontos dokumentum a Sziklai Oszkár-al együtt szerkesztett, 1970-ben kiadott kis kötete, melyben kanadai hányattatásuk, beilleszkedésük és eredményeik történetét örökítik meg, amelynek csak a címéből (*Foresters in Exile*) érződik az Alma Materrel való kapcsolatuknak a rendszerváltásig tartó, kényszerű megszakadása miatt bennük kialakult számkivettség érzés.

Számos nemzetközi rendezvényen, IUFRO konferencián, FAO/ILO szimpóziumon, többek között az erdei utak építésével és fenntartásával foglalkozó, 1973-ban Sopronban rendezett FAO/ILO szimpóziumon is részt vett. Ezekon kutatási eredményei alapján összeállított beszámolóit általában nagy visszhangot váltottak ki és hozzájárultak széles körű nemzetközi kapcsolatainak és szakmai tekintélyének kiépüléséhez.

1984-ben ment nyugdíjba, az egyetem (UBC) emeritus professzoraként. Munkás éveinek legkedvesebb emlékei a katedrához, a terepi gyakorlatokhoz és kedves diákjaihoz kötődnek. Nagyszerű előadókészsége, humorral ízesített előadásai miatt diákjai mindig szívesen hallgattak hozzá. Pályafutása

alatt több kitüntetést kapott, de legjobban annak örült, amikor a vancouveri egyetem mintegy 1000 professzora közül egyik „*Master teacher*”-nek (élprofesszornak) jelölték, és bár nem lett első, az utolsó fordulóig a jelöltek között volt. Nagy megtiszteltetés volt számára az Alma Materben végzett oktató munkájának elismeréseként kapott „*Pro Universitate Soproniense*” oklevél is, melyet az egyetem rektora 1991 szeptemberében adott át neki.

Nyugdíjba menetele óta családjának és kedvenc szórakozásának, a botanikának és kertészkedésnek él, de kapcsolatot tart a Kanadában és itthon élő kollégákkal, barátokkal is. Házát és vendégszeretét kevés Vancouverben járt magyar erdész kerülhette el.

Hat gyermekük, négy leányuk és két fiúk született, s tíz unokájuk van. Legidősebb leányuk 1989-ben autóbaleset következtében meghalt. Gyermekük beszélnek, unokáik azonban – az idegen környezet hatása alatt – már csak keveset értenek magyarul.

Feleségével együtt Vancouver kertvárosában élnek. A nagy család náluk, ahol szép nagy kertjük van, gyakran összegyűlik. Kertjükben elegyedik a kanadai jelen és a hazai múlt. A jelent hét db csodálatos, 42–45 m magas, 120–150 cm mellmagassági átmérőjű duglasz-fenyő, a hemloksövény, rododendronok, Cameliák és azaleák képviselik. Múltba vesző otthoni emlékként pedig ott van a fertőszentmiklósi diófa, a soproni szelídgesztenyék, somfák és ciklámenek, aztán az őszi kikerics az Ikva partjáról, a leánykőöröcsin a bécsi dombtól, a pirosló hunyor a Hidegvízvölgyből, a kert nedves szögleteiben pedig a répcecsáfordi erdőből származó hóvirágok és tőzikek.

Minden a múlt, a régi bazára emlékezteti őket. A házukhoz közeli erdőben, gombászás céljából is, gyakran sétálnak, de még ott is többnyire az eszterházi Leés-erdő, a soproni botanikus kert, a Deákut és a soproni erdők, a virágokról, sőt néha még a napi eseményekről is egy-egy Áprily, Ady, Arany vagy Illyés Gyula vers jut az eszébe.

Most április 8-a van! A komor tél után beköszöntött ősze tavasszal és a kerti virágokkal együtt mi is szeretettel köszöntünk. Kívánunk jó erőt, egészséget és még sok, kedves családdal együtt eltöltendő boldog születésnapot. Isten éltesen sokáig!

Budapest, 2001. március 8.

Halász Aladár

Az év fája

A bibircses nyír (*Betula pendula*) erdőművelési tulajdonságai

A bibircses nyír domb- és hegyvidéki erdeink igen dekoratív, ökológiai szempontból rendkívül fontos elegyfajaja. Az antropogén hatások miatt roncsolódott területeink biológiai újrahasonosításában szinte nélkülözhetetlen. Pionír jellegének következtében lékekben, erdőszéleken, felhagyott területeket (sípályák, nyomsáv) tömegesen fordul elő.

Fontosabb külföldi nevei:

német: Weißbirke, Gemeine Birke, Sandbirke, Hänge-Birke

francia: Bouleau verruqueux

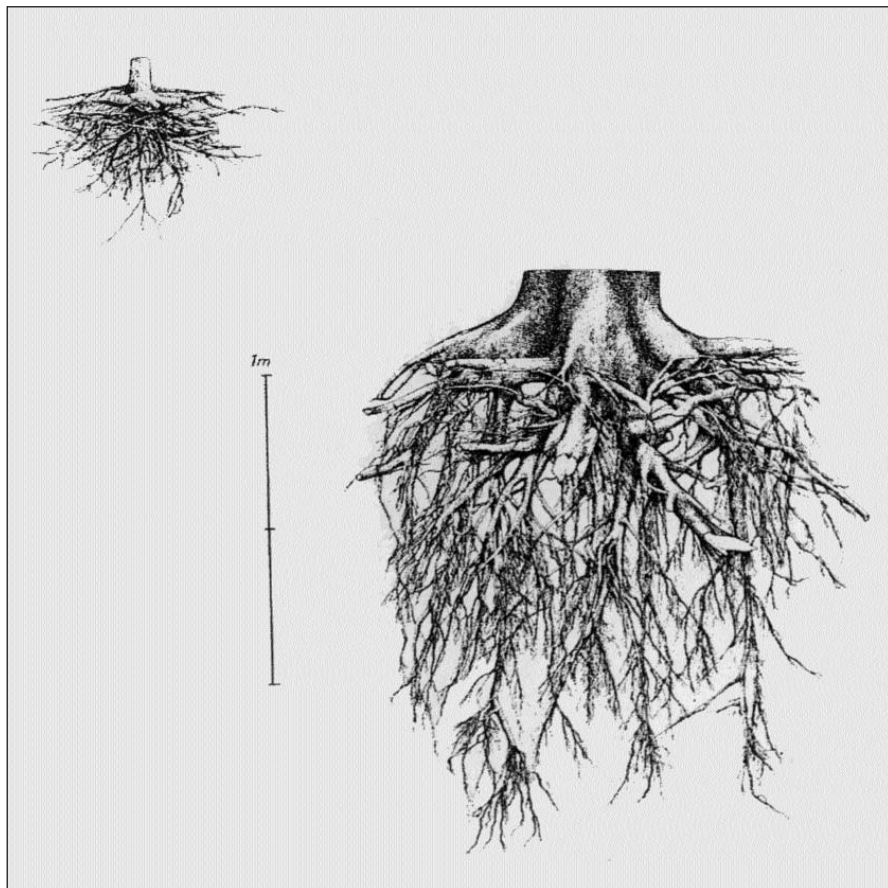
angol: Silver Birch, European White Birch

Lombozat: laza, sok fényt enged a talajfelszínre, ennek következtében az alatta lévő lágyszárú-szint borítása magas. Kevés avart vet, amelynek Ca-tartalma 65–105 kg/ha/év, mennyisége 3550 kg/ha (*Járó*).

Gyökérzet: tipikus szívgyökérzet alakít ki, melynek szerkezete azonban erősen függ a talaj víz- és tápanyagviszonyaitól. A gazdagon elágazó (bojtos ala-

kú) szívgyökér-rendszere már három éves kortól megfigyelhető. A gyökfőtől induló fő-oldalgökök már a tövüknél vastagabb és vékonyabb részekre ágaznak el. Feltételezések szerint a bibircses nyír adja a lombos fajok között a legkevesebb gyökérfamennyiséget. A hajszálgyökér mennyisége több, mint a tölgyeké, mézgas égeré vagy a szileké. A gyökérzet átlagos mélysége 70–90 cm, de nem ritka a 110 cm-es mélység sem. A gyökérfeltárási-vizsgálatok szerint a tápanyagszegény homokon lévő idős bibircses nyír gyökérzete 225 m², míg a vályogon csak 38 m² területet hálóz be (*Köstler-Brückner-Biberliether*).

Növekedés, fényigény, hőigény, vízigény: a megfelelő termőhelyre hullott makkocskák már kora tavasszal, enyhe őszi esetén pedig ősszel csírázásnak indulnak. Lombfakadás – időjárástól függően – általában március harmadik dekádjáig. Fiatalkori igen intenzív növekedése következtében üde, jó tápanyagzellőködésű termőhelyen a második

Bibircses nyír gyökérzete fiatal és idős korban (Köstler-Brückner-Biberliether, 1968)